

Finance

UVOD

Matematična pismenost je ključna spretnost, ki podpira vse vidike finančne pismenosti, saj posameznikom omogoča učinkovito upravljanje financ in sprejemanje informiranih odločitev. Finančna in matematična pismenost sta tesno prepleteni v njunem presečišču se srečajo številni ključni izzivi. Krepitev matematičnih spretnosti in spodbujanje finančnega izobraževanja sta ključna koraka pri reševanju teh ključnih vprašanj, ki posameznikom omogočata, da sprejemajo informirane finančne odločitve in si zagotovijo finančno varnost.

KLJUČNA VPRAŠANJA

Na presečišču financ in matematične pismenosti srečamo naslednje ključne izzive:

- **Finančna pismenost:** Pomanjkanje matematične pismenosti lahko ovira finančno pismenost, zaradi česar posamezniki težko razumejo finančne koncepte in sprejemajo informirane odločitve.
- **Oblikovanje proračuna:** Za upravljanje osebnih financ so potrebne dobre računske spretnosti, da lahko sestavite in se držite proračuna, spremljate izdatke in učinkovito določate finančne cilje.
- **Potrošniške izbire:** Matematična pismenost vpliva na odločitve pri primerjanju cen, izračunavanju popustov in ocenjevanju vrednosti nakupov.
- **Davki:** Razumevanje davčnih izračunov, odbitkov in olajšav je bistveno za optimizacijo finančnega položaja in izogibanje dragim napakam.
- **Upravljanje dolga:** Matematična pismenost je ključnega pomena za razumevanje obrestnih mer, posojilnih pogojev in strategij odplačevanja dolga, kar preprečuje, da bi se posamezniki ujeli v finančne pasti.
- **Finančna varnost:** Zaradi nezadostne matematične pismenosti so posamezniki lahko izpostavljeni finančnim prevaram in goljufijam, saj težko prepoznajo zavajajoče finančne sheme.
- **Načrtovanje upokojitve:** Načrtovanje upokojitve zahteva znanje računanja za oceno prihodnjih potreb po prihodkih, oceno pokojninskih možnosti in določitev varčevalnih ciljev.
- **Ekonomske razlike:** Razlike v znanju računanja lahko povečajo neenakost v dohodku in omejijo finančne možnosti za tiste z manj matematične pismenosti.
- **Ekonomska mobilnost:** Znanje računanja ima ključno vlogo pri izboljšanju posameznikovega finančnega položaja in doseganju višje ekonomske mobilnosti
- **Odločitve o naložbah:** Za sprejemanje premišljenih naložbenih odločitev so potrebne matematične spretnosti za ocenjevanje tveganja, izračunavanje donosov in pametno razpršitev portfeljev.



POVEZAVA S CENF



PREDLOGI ZA AKTIVNOSTI ZA PROFESIONALNI RAZVOJ

1. Aktivnost 1

Pripravite skupinsko razpravo o osebnih izkušnjah.

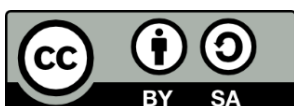
Razpravljajte o osebnih izkušnjah z nekaterimi izbranimi vidiki finančnih dejavnosti v vsakdanjem življenju. Jasno opredelite, kdaj in katere matematične spretnosti se pojavljajo pri obravnavi finančnih zadev.

2. Dejavnost 2

Razpravljajte o matematični in finančni pismenosti na podlagi besedila, zlasti odebeljenega dela.

Moreira Costa, V., de Sá Teixeira, N. A., Cordeiro Santos, A., & Santos, E. (2021). Ko je več manj pri finančnem odločanju: finančna pismenost poveča učinke uokvirjanja. *Psihološke raziskave*, 85(5), 2036-2046. <https://doi.org/10.1007/s00426-020-01372-7>

V zadnjih letih je finančni svet postal bolj zapleten in kompleksen. V tem okviru se šteje, da sta matematična in zlasti finančna pismenost ključnega pomena pri zagotavljanju znanja in samozavesti, ki ju potrošniki potrebujejo za sodelovanje na finančnih trgih. Kljub nekaterim okvirnim empiričnim ugotovitvam še vedno ni jasno, kako ti dve kompetenci prispevata h kakovosti odločanja v finančnem okolju. Poleg tega še vedno ni znano, v kolikšni meri sta finančna pismenost in matematična pismenost, ki sta ustrezni miselni opremitvi za sprejemanje finančnih odločitev, učinkoviti pri zaščiti pred dobro dokumentiranimi pristranskostmi, kot sta odpor do izgube in učinki okvirjanja. Namen te študije je bil



razjasniti ta vprašanja z uporabo eksperimentalne naloge, ki je bila zasnovana kot približek resničnemu odločanju, ki vključuje prodajo delnic. Naši rezultati kažejo, da matematična in finančna pismenost različno vplivata na sprejemanje odločitev, kar je delno v nasprotju z običajno ekonomsko teorijo. Podatki kažejo, da matematična pismenost spodbuja izbiro, ki je bližje ekonomski racionalnosti, medtem ko se lahko finančna pismenost izkaže za kontraproduktivno in okrepi pristranskosti, in sicer učinke uokvirjanja in odpor do izgube. Rezultati so razloženi v luči teorij dvojnega procesa, obravnavane pa so tudi politične posledice.

Aktivnost: Razprava

3. Aktivnost 3

Zberite oglase za posojanje denarja. V majhnih skupinah se pogovorite o ključnih elementih, ki jih je treba upoštevati v oglasih.

Aktivnost: Razmislek, delo v parih, deljenje spoznanj.

OSNOVNE INFORMACIJE

Obstaja veliko testov za ocenjevanje finančnih kompetenc, tudi v zvezi matematično sposobnostjo. Vendar se jih večina osredotoča na bolj zahtevno znanje o finančnih produktih, kot so delnice. Matematični del teh testov se v mnogih primerih osredotoča le na računanje na pamet, pogosto z ulomki.

Testov, ki bi vključevali tudi spretnosti višjega reda, kot so omenjene v CENF, še ni. To je še vedno premalo raziskano področje, ne glede na zdravrazomsko spoznanje, da bodo dispozicije vplivale na sprejemanje finančnih odločitev.

Za vpogled v nekatere teste glejte:

Storozuk, A. in Maloney, E. A. (2023). What's Math Got to Do with It?: Establishing Nuanced Relations between Math Anxiety, Financial Anxiety, and Financial Literacy (Kaj ima matematika opraviti s tem?: Ugotavljanje diferenciranih razmerij med matematično anksioznostjo, finančno anksioznostjo in finančno pismenostjo). *Journal of Risk and Financial Management*, 16(4), 238. <https://doi.org/10.3390/jrfm16040238>

LITERATURA

Darriet, E., Guille, M., Vergnaud, J. C. in Shimizu, M. (2020). Iluzija o denarju, finančna pismenost in matematična pismenost: (1): "Finančna pismenost, matematična pismenost in znanje: eksperimentalni dokazi" (angl. *Journal of Economic Psychology*, 76. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2019.102211>

Moreira Costa, V., de Sá Teixeira, N. A., Cordeiro Santos, A., & Santos, E. (2021). When more is less in financial decision-making: financial literacy magnifies framing effects (Ko je več manj pri finančnem odločanju: finančna pismenost poveča učinke uokvirjanja). *Psihološke raziskave*, 85(5), 2036-2046. <https://doi.org/10.1007/s00426-020-01372-7>

Leumann, S. (2017). Predstavitev domensko specifičnih pojmovanj finančne pismenosti švicarskih učiteljev poklicnega izobraževanja in usposabljanja z uporabo pojmovnih



- zemljevidov. *Citizenship, Social and Economics Education*, 16(1), 19-38. <https://doi.org/10.1177/2047173416689687>
- Moreira Costa, V., de Sá Teixeira, N. A., Cordeiro Santos, A., & Santos, E. (2021). When more is less in financial decision-making: financial literacy magnifies framing effects (Ko je več manj pri finančnem odločanju: finančna pismenost poveča učinke uokvirjanja). *Psihološke raziskave*, 85(5), 2036-2046. <https://doi.org/10.1007/s00426-020-01372-7>
- OECD. (2013). Ocena in analitični okvir raziskave PISA 2015: Matematika, branje, naravoslovje, reševanje problemov in finančna pismenost. OECD Publishing: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264190511-en>.
- Peters, E., Tompkins, M. K., Knoll, M. A. Z., Ardoin, S. P., Shoots-Reinhard, B., & Meara, A. S. (2019). Kljub visoki objektivni numerični pismenosti je nižje numerično zaupanje povezano s slabšimi finančnimi in zdravstvenimi izidi. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(39), 19386-19391. <https://doi.org/10.1073/pnas.1903126116>
- Peters, E. in Shoots-Reinhard, B. (2023). Boljše sprejemanje odločitev s pomočjo objektivne numerične pismenosti in numerične samoučinkovitosti. In *Advances in Experimental Social Psychology* (str. 1-75). Academic Press Inc. [org/10.1016/bs.aesp.2023.03.002](https://doi.org/10.1016/bs.aesp.2023.03.002)
- Skagerlund, K., Lind, T., Strömbäck, C., Tinghög, G. in Västfjäll, D. (2018). Financial literacy and the role of numeracy - How individuals' attitude and affinity with numbers influence financial literacy (Finančna pismenost in vloga numerične pismenosti - kako odnos in naklonjenost posameznikov do števil vplivata na finančno pismenost). *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 74(August 2017), 18-25. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2018.03.004>
- Storozuk, A. in Maloney, E. A. (2023). What's Math Got to Do with It?: Establishing Nuanced Relations between Math Anxiety, Financial Anxiety, and Financial Literacy (Kaj ima matematika opraviti s tem?: Ugotavljanje diferenciranih razmerij med matematično anksioznostjo, finančno anksioznostjo in finančno pismenostjo). *Journal of Risk and Financial Management*, 16(4), 238. <https://doi.org/10.3390/jrfm16040238>
- Sunderaraman, P., Barker, M., Chapman, S. in Cosentino, S. (2022). Ocenjevanje numeričnega sklepanja omogoča vpogled v finančno pismenost. *Applied Neuropsychology: Adult*, 29(4), 710-717. <https://doi.org/10.1080/23279095.2020.1805745>
- van Campenhout, G. (2015). Revaluing the Role of Parents as Financial Socialization Agents in Youth Financial Literacy Programs (Ponovno vrednotenje vloge staršev kot dejavnikov finančne socializacije v programih finančnega opismenjevanja mladih). *Journal of Consumer Affairs*, 49(1), 186-222. <https://doi.org/10.1111/joca.12064>

SISTEMATIČNI PREGLED

- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Finančna pismenost po svetu: pregled. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 497-508. <https://doi.org/10.1017/S1474747211000448>



This material was produced in the Erasmusplus project **Numeracy in Practice**, projectnumber 2021-1-NL01-KA220-ADU-000 026 292. In this project, 11 partners in 11 countries worked together in designing, evaluating and improving the materials. All materials can be found on the website (www.cenf.eu).



UNIVERSITAT DE
BARCELONA



Asturia vzw



D!SORA

